
Izveštavanje o različitostima: edukacija u prvom planu

STJEPAN MALOVIĆ*

Sažetak

Uočeni problemi u izvještavanju o manjinama pokrenuli su široki pokret senzibiliziranja medija za ta pitanja. Novinari se osposobljavaju u prepoznavanju manjinskih tema. Novinari nisu dovoljni senzibilizirani za izvještavanje o manjinama. Novinari većinskih medija izvještavaju o manjinama uobičajeno, što ne postiže najbolje rezultate. Već i jezik izvještavanja, poneka riječ ili aluzija može izazvati neželjeni dojam. Novinari većinskih medija moraju razviti osjećaj za takvo izvještavanje. A novinari manjinskih medija su obično profesionalno slabije osposobljeni, primjenjuju zastarjelo ili slabo novinarstvo, a mnogi nisu ni profesionalni novinari, pa su njihovi mediji nezanimljivi i samim pripadnicima manjina. Stoga je profesionalno osposobljavanje prvi korak ka boljem izvještavanju o različitostima.

Ključne riječi: novinarstvo, mediji, edukacija, manjine, studenti

Uvod

Današnji globalizirani svijet nije unificiran, već je prožet obiljem različitosti. Bogatstvo svijeta očituje se u njegovoj raznorodnosti, obilju različitih oblika, sadržaja i načina života. Ljudska zajednica sastavni je dio takvog svijeta, pa se i moderno društvo uspješno razvija na njegovanju različitosti. Uvažavanje razlika je temelj suživota, a bogatstvo pluralizma jamstvo razvitka. Tolerancija je pak temelj suživota koji omogućuje svima da maksimalno izraze svoja znanja i sposobnosti.

*

Dr. sc. Stjepan Malović je izvanredni profesor na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Tako je to u razvijenom svijetu 21. stoljeća, koje bilježi više nego ikad plodove nikle na polju kojem su uspješno procvale brojne različitosti. Svijet je postao malen, nema više neotkrivenog kutka, svi se ljudi prepoznaju, sreću, druže, surađuju i stvaraju zajedništvo bez obzira na rasu, vjeru, spol ili seksualnu orijentaciju.

Mediji su znatno pridonijeli takvom shvaćanju i razumijevanju svijeta, pretvarajući svijet u globalno selo, gdje se sve dozna gotovo istodobno kada se nešto i dogodilo i gdje svi ljudi, ovisno o svojim uspjesima i sudjelovanju u zbivanjima, postaju promatrači, ali i subjekti vijesti globalnih, ali i lokalnih medija.

Takvom obilju i raznolikosti ipak još uvijek se odupire zastarjelo, ali prisutno shvaćanje važnosti pripadnosti nekoj skupini, bez obzira je li to klub, regionalna ili nacionalna pripadnost, vjeroispovijest ili pak neko drugo zajedništvo, koje pretpostavlja pripadnost jednoj skupini svim ostalima i koje ne prihvaća pripadnike drugih skupina kao sebi ravnopravnima. Pretežito većinske sredine još uvijek iskazuju ksenofobiju svih vrsta. Paradoksalno je kako u opće globaliziranom svijetu mogu još uvijek prevladavati ksenofobni osjećaji, ali oni nisu rijetkost i oni se jasno i javno demonstriraju. Pripadnici manjinskih skupina, uz svu općeprihvaćenu potporu, nerijetko se suočavaju s poteškoćama.

To je paradoks globaliziranog svijeta koji se teško, mukotrпно i sporo prevladava. Pripadnici većine, ipak, sumnjičavo prihvaćaju manjine, a otpor pokazuju više ili manje prikriveno. Naoko općeprihvaćene manjinske skupine iznenada i zbog beznačajnih razloga odjednom se suočavaju s neprihvatanjem, odbojnošću i protjerivanjem iz većinske zajednice. Svijet se obično šokira kada takvi ekscesi prerastaju u raširenu pojavu i kad prijeđu civilizacijske granice, ali tada je obično kasno. Šteta je počinjenja, žrtve se prebrojavaju, a tolerancija i razumijevanje se povuklo u ranama te treba proći neko vrijeme kako bi se odnosi opet normalizirali.

Ove činjenice najviše, najprije i najlakše se primijete u masovnim medijima, koji su svojevrsni lakmus-papir naše osjetljivosti na manjine i koje nepogrešivo ukazuju na to koliko je većina stvarno tolerantna i koliko doista prihvaća manjine.

Masovni mediji pripadaju gotovo redovito nekoj većinskoj skupini, a često i više većinskih skupina ima odlučujuću riječ u medijima. A oni koji odlučuju stvaraju i kriterije prema kojima se izvještava o događajima, kako se vijesti selekcioniraju i kako se mediji uređuju. Većina proizvodi medije za većinu i vodi računa o potrebama, željama i sklonostima većine. To je jednostavno pravilo medijskog biznisa, koji vrlo pozorno vodi računa kako ne bi povrijedio svoje čitatelje, slušatelje i gledatelje, jer kome će se inače sljedećeg dana obratiti? Iz tog odnosa proizlazi i tretiranje manjinskih skupina, i to svih mogućih vrsta. Nije u pitanju samo povreda osjećaja pripadnika manjinskih etničkih, vjerskih ili seksualnih manjina, već to se »spušta« na mnogo banalnije razine, pa tako novine u kojima je iznimno popularan jedan nogometni klub neće biti a priori protiv njega, jer bi time povrijedili osjećaje većine svojih potrošača. I

tako unedogled mogu se nabrajati većine i manjine o kojima se u medijima (ne)izvještava. Kriteriji vrijednosti vijesti upravo to i ističu, kada se više pozornosti posvećuje onima koji su u blizini, a manje onima koji su udaljeni.

Izvještavanje o različitostima još uvijek je jedno od bolnijih točki masovnih medija, i to ne samo u zemljama koje su znane po svojoj ksenofobičnosti ili pak političkoj isključivosti, već i u najrazvijenijim zemljama. European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia ima pune ruke posla, a zadnje istraživanje »Racism and cultural diversity in the mass media« pokazuje kako je izvještavanje o različitostima vrlo osjetljivo pitanje suvremenih europskih medija i kako je važno senzibilizirati novinare za odgovarajuće prikazivanje mjesta i uloge manjinskih skupina u društvenoj zajednici. U razdoblju od 1995. do 2000. pokrenut je i održan čitav niz instrumenata i inicijativa, od kojih izdvajamo »Reccomendation for Good Practice« za članove European Broadcasting Union iz 1995, knjigu »The Future is Mixed. Media education for a Multicultural Europe«, koju je izdao Adolf Grimme Institutte, te projekte Međunarodne federacije novinara za promociju toleranciju u medijima.

Prešućeni i krivo prikazani

Svjetski su mediji globalizirani, ali najčešće se obraćaju lokaliziranoj publici. A kad se obraćaju svjetskoj publici, tada to čine kao glasnogovornici jedne imperije, ili konglomerata. CNN kritizira američku vladu, ali s pozicije američkog medija i sasvim drukčije negoli to čini s vladom Njemačke ili, ne daj Bože, Afganistana. Američki urednik događaje procjenjuje iz svoje, američke perspektive i prirodno će dati prvenstvo vijestima u koje su upleteni Amerikanci. Taj kriterij odgovarajuće se primjenjuje i na sve ostale manjinske skupine, pa će se o homoseksualcima sasvim drukčije izvještavati u *USA Today* negoli u *Greenwich Villageu*.

»Može li bilo koja količina poštenog i točnog izvještavanja o 'drugima' ikada uvjeriti mog londonskog taksi vozača da svi Čečeni nisu 'banditi i propalice'? Taj novopridošli imigrant iz Bugarske tako je okarakterizirao ekstremnu čečensku grupu koja je držala taoce u moskovskom kazalištu.

Ili, može li bolje izvještavanje u Slovačkoj pomoći da se zaustavi rasna netrpeljivost koja se pojavila prema crnim nogometašima engleske nogometne reprezentacije kada su igrali u Bratislavi?

Media Diversity Institute vjeruje kako u uzburkanim demokracijama novinarstvo je previše često negativna sila, kako objavljeni članci obiluju poluistinama, krivim informacijama i rasnim brljotinama¹, smatra ugledni novinar John Owen, koji je potekao iz *Canadian Broadcast Company*, čuvenoj po svojim vrlo striktnim pravilima kako izvještavati o manjinama te kako senzibilizirati javnost o tim osjetljivim problemima.

¹

Tuller, David: *Reporting Diversity Manual*, Media Diversity Insitute, London, 2002, str. 11.

Različitosti su dio naše svakodnevice, ali ne i medija. Osim kad su pripadnici manjina nositelji crnih vijesti, u središtu skandala ili pak na bilo koji drugi način izazivaju pozornost većine.

Taj svjetski trend, koji je više ili manje izražen u većini medija, prisutan je i u Hrvatskoj. Hrvatsko novinarstvo je vidljivo orijentirano prema većini: narodu, vjeri, rasi, spolnoj i drugim specifičnostima, a zanemaruje manjinske skupine.

Mediji prešućuju ili podcjenjuju manjine, što nije slučajno, pa se ne može lagano i bezbolno promijeniti. Prava čovjeka, pa tako i manjina, nisu prepoznata u medijima, pa ne samo što se o manjinama piše obično kada su ekscesi, već se izvještavanje o njihovoj djelatnosti smještava u getoizirane rubrike za manjine. To je vrlo »bezgrešni« način uređivanja: na kritiku javnosti uvijek se može odgovoriti koliko pozornosti medij posvećuje manjini, a stvarno su gurnute na marginu, a prosječni konzument medija ili preskače takve rubrike ili se pak prima daljinskog upravljača i prebacuje na drugi, atraktivniji kanal kad se pojavi emisija za neku manjinu.

Hrvatski mediji nisu iznimka u regionalnim relacijama. Zanemarivanje manjina prisutno je i u medijima drugih, pogotovo susjednih zemalja, u kojima se ponavlja slična metoda, naslijeđena još iz dobrog starog komunizma, gdje se tako elegantno rješavalo pitanje demokratičnosti i pluralizma. Dapače, što je društveni sustav zatvoreniji, radije će financirati posebne listove, emisije ili radiopostaje na jezicima manjina. Time su zadovoljili svoje obaveze, mašu tim rješenjima poput zastavama uspjeha u razvijanju multikulturalizma, ali ne tiče ih se što ti mediji rade u nemogućim uvjetima, nemaju odgovarajući novinarski kadar i što se broj njihovih primatelja smanjuje svake godine prirodnim putem.

A kada izbije ekscs, tada od svih tih rubrika, radio ili TV emisija nema ništa, one jedva da se i bave tim pitanjima, a na scenu stupaju dobro trenirani profesionalci koji događaj smještavaju u parametre svojega većinskog shvaćanja i promatranja. Primjer HIV pozitivnih djevojčica Nine i Ele, te školovanja romske djece, vuku se kao ekscs već dugo, bez izglednog rješenja, jer se rješavaju metodologijom većinske skupine, a mediji prenose njihovo shvaćanje događaja.

Nažalost, tek ekscesi koji izbijaju ukazuju na dubinu problema, koji se rješavaju izolirano, kao usamljeni slučajevi, u nadi kako će rješenjem tog slučaja problem nestati sam od sebe. Ponovno, slučaj Nine i Ele je paradigmatičan, jer tek što se problem »zakrpao« u Kaštelima, izbio je još jači selidbom u Kutinu. Bi li preseljenje u Zagreb pomoglo? Kao da smo zaboravili kako je problem već jednom bio u Zagrebu, gdje je susjedstvo već jasno pokazalo svoj stav. Godine prolaze, a javnosti se ponovno serviraju iste ili slične priče, ne razumijevajući što se zbiva.

Senzibiliziranje medija

Uočeni problemi u izvještavanju o manjinama pokrenuli su široki pokret senzibiliziranja medija za ta pitanja. Novinari se osposobljavaju u prepoznavanju manjinskih tema.

»Vjerujemo kako pošteno, istinito izvještavanje, prožeto razumijevanjem i dubinskom analizom je suštinsko za promicanje razumijevanja, te sposobno za sukobljavanja s predrasudama te da može i izazvati radikalne političke pokrete. Zapravo, postoji jedna suštinska veza između razvijenih demokratskih institucija i poštovanja različitosti. Nijedno društvo nije zaista homogeno i demokratska tranzicija je nemoguća ukoliko se ne prepozna ta činjenica. Ako je ključna uloga novinarstva da odrazi potrebe i stremljenja svih pripadnika društva, tada novinari moraju naći načina i sredstva kao bi to učinili – što nije jednostavno, ali je korak ka pružanju mogućnosti svakome da dijeli odgovornost i ispunjava svoje građanske obveze«,² izjavila je Milica Pešić, direktorica Reporting Diversity Instituta iz Londona, ustanove koja je inicirala program visokoškolske nastave iz izvještavanja o različitostima, koji se već primjenjuje na šest europskih sveučilišta, uključujući i Studij novinarstva na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Jedna druga regionalna profesionalna udruga, South East European Media Organization (SEEMO), koja je pridruženi član uglednog i značajnog International Press Institute (IPI), odlučila je, nakon niza susreta s novinarima manjinskih medija, da u suradnji s Međunarodnim centrom za obrazovanje novinara (ICEJ) osnuje Media Minority Center u Opatiji, gdje će novinari manjinskih medija biti obučavani u novinarskim znanjima i vještinama.

Uočeno je kako novinari većinskih medija, tako i novinari manjinskih medija, nisu dovoljni senzibilizirani za izvještavanje o manjinama. Novinari većinskih medija izvještavaju o manjinama uobičajeno, što ne postiže najbolje rezultate. Već i jezik izvještavanja, poneka riječ ili aluzija može izazvati neželjeni dojam. Novinari većinskih medija moraju razviti osjećaj za takvo izvještavanje. A novinari manjinskih medija su obično profesionalno slabije osposobljeni, primjenjuju zastarjelo ili slabo novinarstvo, a mnogi nisu ni profesionalni novinari, pa su njihovi mediji nezanimljivi i samim pripadnicima manjina.

Stoga je profesionalno osposobljavanje prvi korak ka boljem izvještavanju o različitostima.

Studenti imaju prednost

Reporting Diversity Institute iz Londona stoga je pokrenuo već spomenuti međunarodni program učenja o izvještavanju o različitostima, koji se provodi

2

Tuller, David: *Reporting Diversity Manual*, Media Diversity Institute, London, 2002, str. 14.

na šest sveučilišta, uključivši Sveučilište u Zagrebu. Na Studiju novinarstva Fakulteta političkih znanosti u okviru predmeta Tisak počela je u proljetnom semestru školske godine 2002/03 nastava o izvještavanju o različitostima.

Kako je program koncipiran? Problem izvještavanja o različitostima preslikan je i na stvaranje programa učenja o izvještavanju o različitostima. Naime, nema jednog, za sve općeprihvaćenog modela programa, jer svaka zemlja ima svoje specifičnosti. Stoga je odlučeno da se na zajedničkim temeljima realizira vlastiti program, koji ovisi o stanju u medijima, programu studija na kojem se program izvodi te afinitetima profesora.

Program je koordinirao prof. dr. Brian Winston, Lincoln University, Velika Britanija, a svaki profesor je razvio vlastiti izvedbeni program, prilagođen specifičnostima studija i okoline. Pripremljeni su i priručnici, kako bi se nastava mogla bolje izvoditi, a neki su već i prevedeni, pa će se studenti moći njima lakše služiti.

»Slijedeći savjete kolega kako iz Zapadne Europe, tako i zemalja u tranziciji koji imaju iskustva u neposrednom radu u učionicama predavajući studentima izvještavanje o različitostima, predložili smo četiri temeljna područja koja je obuhvatio program nastave. Ti se dijelovi mogu sažeti, zanemariti ili proširiti, ovisno o lokalnim uvjetima.«³

Četiri temeljna područja jesu:

1. Razvijanje osjetljivosti prema različitostima
2. Kako izvještavati o različitostima
3. Izvještavanje o različitostima
4. Društvene različitosti i mediji

Ova osnovna četiri područja primijenjena su na svakom sveučilištu različito, ovisno o mogućnostima, općem nastavnom programu i iskustvima.

Osnovana je i mreža regionalnih novinara koji izvještavaju o manjinama, a njihovi su tekstovi temelj analiza ili informacija. Svaki tekst je dostupan studentima, koji ih mogu analizirati, uspoređivati sa sličnim novinskim radovima u njihovoj zemlji, te na temelju takvih napisa graditi vlastiti stil u izvještavanju o različitostima.

Prvi dojmovi su ohrabrujući. Studenti 3. godine predmeta Tisak vrlo dobro su prihvatili temu te su aktivno sudjelovali u vježbama. Osnovno je bilo senzibilizirati studente za razumijevanje manjina, što i nije bilo uvijek jednostavno. Druga važna tema nastave bila je uvažavanje specifičnosti izvještavanja o različitostima. Na primjerima iz hrvatskih novina ukazivano je kako je vrlo lagano povrijediti osjećaje manjinskih skupina, a da to pripadnik većinske skupine čak i ne primijeti.

Nastava je temeljena na praktičnom radu iz dvojakih razloga. Najprije, u planu i programu predmeta Tisak bilo je učenje pisanja osnovnih novinskih vrsta i oblika, što je trebalo poštovati. Ali, bez obzira na taj uvjet, odluka da se izvodi praktična nastava bila je logična zbog teme. Naime, nemoguće je is-

3

Winston, Brian: *Reporting Diversity Curriculum Framework*, Media Diversity Institute&Samizdat B92, London, 2003, str. 11.

ključivo *ex cathedra* govoriti o izvještavanju o različitostima. Studenti moraju analizirati primjere iz novina, ali se moraju također okušati u pisanju vijesti, izvještaja, intervjua i komentara na temu različitosti, kako bi se okušali u pisanju takvih novinskih vrsta.

Održane su četiri vježbe na kojima je sudjelovalo ukupno 170 studenata. Teme su bile sljedeće:

1. Pregovori o zaštiti manjina – HINA, 25 vježbi, 5. svibnja 2003.
2. Institucija stanarskog prava za srpske povratnike u Hrvatsku – HINA, 27 vježbi, 12. svibnja 2003.
3. Ravnopravnost Roma, konferencija za novinare udruge Romski putevi, 58 vježbi, 28. travnja 2003.
4. Izvještavanje bez predrasuda, 60 vježbi, 21. travnja 2003.

Osim toga, prikazano je i nekoliko case studyja, poput prezentacije medijskog praćenja HIV pozitivnih djevojčica Nine i Ele, te primjeri slabog izvještavanja iz hrvatskog tiska.

Svi radovi su analizirani, ocijenjeni i prodiskutirani. Nije se bježalo ni od jedne škakljive teme, pa su obrađene sljedeće teme:

- međunacionalni odnosi
- lezbijstvo
- HIV/AIDS
- Romi

Izvještavanje o etničkim ili nacionalnim pitanjima još je uvijek iznimno važno i osjetljivo, pa se toj temi posvetila i posebna pozornost. Naglasak je stavljen na profesionalne standarde izvještavanja, ne ulazeći u vrijednosne sudove i osobna stajališta studenata. Iz analiziranih novinskih tekstova vidljivo je kako su novinari u delikatnoj i teškoj situaciji, jer se vrlo lagano može pogriješiti: krivi izraz, intonacija, pristranost...

Za korektno izvještavanja nužno je dobro poznavanje stanja, odnosa, uzroka i posljedica, što je bio problem, jer studenti, kao i većina stanovništva, nemaju dovoljno znanja i informacija o zbivanjima koja su izazvala nacionalne netrpeljivosti i sukobe.

S obzirom na to da izvještavanje o nacionalnim manjinama često može izazvati tenzije ili čak i ekscese, novinar većinskog naroda mora razviti iznimnu osjetljivost na nacionalna prava manjinskih naroda, što nije ni lako, niti jednostavno. Studenti su upozoravani kako se novinari moraju čuvati utjecaja političkih centara moći, posebice onih sklonih nacionalističkim stavovima, što je u Hrvatskoj još uvijek slučaj.

Stereotip o nacionalnim manjinama čest je u većinskom narodu, a tome su bili izloženi i studenti, koje se primjerima upozoravalo kako izvještavanje o nacionalnim sukobima vrlo lako može prerasti u govor mržnje. Jake riječi i snažni izrazi redovno se javljaju u političkim istupima i lako mogu zaraziti medije koji nekritički prenose ono što je izgovoreno na javnoj sceni. Novinari su izloženi pritiscima da pišu sočno, i što je moguće više senzacionalno. Takav stil vrlo brzo prerasta u govor mržnje, a nedavna povijest hrvatskog novinar-

stva prepuna je primjera kako se to negativno reflektiralo na kvalitetu i vjerodostojnost medija. S druge strane, pisanje mora biti zanimljivo, ali temeljeno na činjenicama i poštovanju prava etničkih manjina.

Studenti su učeni kako izbjeći zamke propagande, te da ne izvještavaju samo o stavovima jedne strane. Na primjerima je pokazano da ukoliko novinarski izvor napada cijelu manjinu, treba uzeti izjavu i predstavnika napadnutih, jer se pristranost vrlo lagano pretvara u propagandu.

Savjeti su bili sljedeći:

- Birajte odgovarajuće izraze i pridjeve.
- Izbjegavajte fraze i stereotipe.
- Ne citirajte govornika koji se služi govorom mržnje, prepričajte sadržaj, a izbjegnite uvrede.
- Pazite, neki »normalni« izrazi su uvredljivi za manjine.

Jedna od bitnih tema bila je kako upoznati manjine da bi se o njima bolje izvještavalo. Studentima je prezentirano kako dobri novinari grade vlastite izvore u manjinskim sredinama, pokušavaju saznati što ih muči, koja su njihova shvaćanja, osjećaji, strahovi, traume... Dobri novinari provedu neko vrijeme u manjinskoj sredini, kulturnim centrima, školama ili drugim institucijama ili okupljalištima.

Iznimno je važno za novinare da prepoznaju svoje predrasude. Treba se suočiti sa svojim predrasudama, jer svi smo na neki način zadojeni nekima od njih. Dobro provjerite svoj vokabular: možda odaje animozitet prema nekoj manjini. A upoznavši vlastite predrasude, lakše ćemo opisati što se događa s manjinama.

Izvještavajući o različitostima važno je uočiti kontekst sukoba. Ništa nije palo s neba samo od sebe, pa je dobro saznati uzroke i posljedice. Povijesni kontekst može biti zamoran, teško objašnjiv čitateljima, ali će se poznavanjem prošlosti lakše shvatiti što se danas događa. Nijedan incident, čak ni među školskom djecom, nije izoliran i bez odnosa s okolinom. Novinari moraju prepoznati mogući domet usamljenog, malog incidenta i ukazati na pravu prirodu stvari. Guranje činjenica pod tepih vraća se kao bumerang, a to najprije šteti dobrom izvještavanju.

Novinarima se savjetuje da prigodom izvještavanja o sukobima ili tenzijama nađu ono što je zajedničko. Istinито i uravnoteženo izvještavanje o sukobima i predstavljanje obje strane omogućit će novinaru da nađe i ono što je zajedničko, što može dati temelj za buduća rješenja. Ovakvo izvještavanje je najteže, jer su obično izvjestitelji obasuti mržnjom i negativnostima.

I, na kraju, savjet mladim novinarima: skepticizam je optimističan. Paradoks?! Svakako, ali nacionalni sukobi su obično paradoksalni. Skepticizam omogućuje racionalno prezentiranje događaja, umanjuje mogućnosti od padanja u euforiju, emotivne stresove i podlijevanja političkoj propagandi, nacionalnoj lojalnosti i solidarnosti.

Zaključak

Iskustva prvog semestra predavanja o izvještavanju o različitostima su pozitivna. Studenti su bili zainteresirani, pratili su redovito nastavu, vrlo dobro sudjelovali i pokazali kako su im ovakve teme zanimljive.

Dakako, redakcijska realnost je nešto sasvim drugo i u stvarnim uvjetima vrlo vjerojatno će prevagnuti stavovi i mišljenja urednika. No, ipak je drugo doći u redakciju s nekim predznanjem i razumijevanjem značenja izvještavanja o različitostima, negoli biti izložen pritiscima sa svih strana.

To je i najveća vrijednost ove inicijative, koja će se i dalje usavršavati te pokušati proširiti i na ozbiljnije studiranje izvještavanja o različitostima.

Ovaj početni korak senzibiliziranja studenata za izvještavanje o različitostima imat će, nadajmo se, utjecaja na opću medijsku sliku u budućnosti. Mladi novinari koji će u redakcije dolaziti oboružani znanjem i sposobnostima moći će lakše izvještavati na visokoj profesionalnoj razini, uvažavajući prava manjina te ujedno korektno informirati većinu.

Literatura

- Aktuelne evropske odluke i preporuke o medijima*, European Institute for Media, Bruxelles, 2000.
- Ethnic Minorities and the Media: Changing Cultural Boundaries*, uredio Cottle, Simon, Open University Press, Buckingham-Philadelphia, 2000.
- Fieras, Augie: »Please Adjust Your Set: Media and Minorities in a Multicultural Society« u *Communications in Canadian Society*, Nelson, Canada, 1995.
- Increasing Sensitivity to the Reporting of Minority Issues*, Media Diversity Institute, London, 2002.
- Nacionalne manjine I*, ur. Obradović, Stojan i Tatalović, Siniša, STINA, Split, 2003.
- National Minorities in South-East Europe: Legal and Social Status at Local Level*, Friedrich Ebert Stiftung, Office Zagreb, 2002.
- Racism and cultural diversity in the mass media, An overview of research and examples of good practice in the EU member State, 19995-2000*, ur. Jessika ter Wal, European Research Centre on Migration and Ethnic Relations (ERCOMER), Beč, 2002.
- Tuller, David: *Reporting Diversity Manual*, Media Diversity Insitute, London, 2002.
- Winston, Brian: *Reproting Diversity Curriculum Framework*, Mesia Diversity Institute&Samizdat B92, London, 2003.

Summary

As certain problems in reporting on minorities were noticed, a wide movement of sensitization of media has begun. Journalists are receiving training in order to be able to recognize minority issues. Journalists are just not sensitive enough to report on minorities. Journalists of the majority media report on media in a quite general and common manner, which doesn't yield very good results. Even the language of the report itself, or just a word or an allusion can provoke undesired impression. Thus journalists of the majority media should develop sensibility for this type of reporting. The journalists of the minority media on the other hand usually lack sufficient level of training, deal with quite obsolete or low quality journalism and many of them are not even professional journalists and therefore their media do not provoke much interest of the very minority members. In order thus to have a better reporting on differences it is necessary for the journalists to receive professional training.